

Suomen ilmailun turvallisuussuunnitelma 2022-2026 (FPAS) julkaistiin 6.4.2022.

Turvallisuussuunnitelma päivitetään vuosittain. Se sisältää keskeiset toimenpiteet, joilla vahvistamme Suomen ilmailujärjestelmän suorituskykyä ja kestävyyttä kaiken tyyppisiä toimintaympäristön muutoksia vastaan ja tuemme Suomen ilmailuun kohdistuvien riskien hallintaa.

Tällä tiedotteella kerrotaan FPASin keskeisistä kaupallisen lentotoiminnan turvallisuustoimenpiteistä, velvoittavuudesta ja yhteistyöstä turvallisuuden edistämiseksi. Toimenpiteiden taustalla on mm. kansallinen kaupallisen lentotoiminnan riskikuvatyo (CAT OPS, lentokoneet). Sitä tehdään yhteistyössä toimijoiden kanssa. Ole mukana vaikuttamassa kansalliseen turvallisuustyöhön ja hyödynnä sen tuloksia omassa toiminnassasi.

Tutustu Suomen ilmailun turvallisuusohjelmaan, -suunnitelmaan ja suorituskykymittaristoon Traficom sivuilla (*hakusana FASP*). Pääset sinne [tästä linkistä](#).

Turvallisuutta yhteistyöllä – kaupallisen lentotoiminnan turvallisuustoimenpiteet

FPAS 2022-2026 toimenpiteet kaupallisen lentotoiminnan organisaatioille (AOC)

Erityisesti AOC-organisaatioita (lentokoneet) koskevat toimenpiteet:

- OPER.LOC.001.1, Hallinnan menetys lennolla (LOC-I)
- OPER.RE.002.1, Kiirotieltä suistuminen (RE)
- OPER.RI.004.1, Kiirotiepoikkeamat (RI)
- OPER.MAC.005.1, Ilmassa tapahtuvat ilma-alusten yhteentörmäykset (MAC)
- OPER.CFIT.006.1, Ohjattavissa olevan ilma-aluksen törmäys maastoon (CFIT)
- OPER.FIRE.007.1, Tulipalot, savu- ja muut kaasut ilma-aluksissa
- SYS.CAT.001, Kaupallisen lentotoiminnan turvallisuus
- SYS.CAT.002.1, Kansallinen FDM-foorum (FDM- tietoja tuottavat operaattorit)
- SYS.GH.001, Maahuollinnan turvallisuus

AOC-organisaatioita (lentokoneet) koskevat myös Traficom ja kaikkien toimijoiden vastuulla olevat ao. toimenpiteet:

- SYS.001.1, Suomen ilmailun turvallisuusohjelma
- SYS.002.1, Suomen ilmailun turvallisuussuunnitelma
- SYS.003.1, Suomen ilmailun turvallisuuden suorituskykytavoitteet ja -mittarit
- SYS.004.1, Suomen ilmailun riskienhallinta
- SYS.007.2, Muutoksenhallinta osana turvallisuudenhallintaa
- SYS.007.3, Uudet liiketoimintamallit
- SYS.008.1, Ilmailun kyberturvallisuus

AOC-organisaatioiden on käsiteltävä heidän vastuulleen osoitetut FPAS-toimenpiteet ja toteutettava ne tarvittavilta osin.

Miten organisaation pitäisi käsitellä FPAS-toimenpiteet?

Riskienhallinnan näkökulmasta toimijan on tunnistettava toimintansa turvallisuuteen liittyvät uhat ja hallittava niihin liittyviä riskejä. Riskienhallinta on osa organisaatioiden turvallisuudenhallintajärjestelmää.

Kansallisen tason toimenpiteet tukevat organisaation omaa riskienhallintaa. Monet FPAS-toimenpiteistä ovat monivuotisia, koska etenkin järjestelmätason ukiin liittyvien suojausten parantaminen on pitkäjänteistä työtä.

FPAS-toimenpiteissä esiin nousseiden uhkien osalta vastuullisen johdon tulee varmistua siitä, että:

- jos uhka löytyy jo organisaation uhka/riskirekisteristä, sen käsittely sekä päätökset tarvittavista toimenpiteistä ja vaikutusten seurannasta ovat ajan tasalla. Jos kyse on operatiivisesta uhasta kuten esimerkiksi

hallinnan menetys ilmassa tai järjestelmätason asiasta, kuten väsymyksenhallintaan liittyvät uhat on varmistettava, että asiaan liittyvät riskit ovat organisaation toiminnassa hallinnassa. On myös tiedostettava miksi; mikä organisaation toiminta tai muut suojaukset pitävät riskit hallinnassa.

- Jos FPAS-toimenpiteessä on uhkia, joita toimija ei ole aiemmin tunnistanut, on arvioitava, liittyvätkö uhat organisaation omaan toimintaan. Jos liittyvät, organisaation tulee käsitellä ne omassa riskienhallintaprosessissaan vastaavasti, kuin se käsitelisi itse tunnistamansa uhat.
- Riskienhallintaan kuuluu, että organisaatio on ottanut kantaa siihen, ovatko sekä FPASin kautta tuleviin että itse tunnistettuihin toimijaa koskeviin uhkiin liittyvät riskit hallinnassa organisaation toiminnassa. Organisaation on dokumentoitava perustelut (evidence of risk controls). Jos jokin AOC-toimijoita FPASissa koskeva toimenpide tai siinä mainittu uhka ei koske kyseisen organisaation toimintaa, on myös dokumentoitava sille perustelut.

Yksi tärkeä turvallisuudenhallintajärjestelmän tietolähde on organisaatioiden oma poikkeamaraportointi. Jokaiselle or-

ganisaatiolle tapahtuu kuitenkin vain rajallinen määrä satunnaisia poikkeamia. Kaikille organisaatioille on tärkeää etsiä hyödyllistä lisätietoa myös muista tietolähteistä. Kansallisen riskikuvatyön tulokset ja FPAS-toimenpiteet ovat myös organisaatioiden työn tukemista. Niiden avulla **kootaan kansallisella tasolla tärkeä turvallisuustietoa yhteen ja jaetaan sitä kaikkien toimijoiden hyödynnettäväksi.**

Kuva: Nina Kaverinen

On hyvä muistaa, että FPAS-toimenpiteeseen nostetut uhat koetaan kansallisella tasolla tärkeiksi; haluamme varmistaa, että kaikilla AOC-toimijoilla niihin liittyvät riskit ovat hallinnassa. Toimenpiteillä ei oteta kantaa yksittäisen organisaation riskitasoon tai suoriutumiseen. Yksittäinen toimija voi suhtautua uhkiin ns. muistilistan tavoin ja varmistaa, että omassa organisaatiossa ko. asiat ovat kunnossa.

Mikä on kansallinen riskikuva ja mitä hyötyä siitä on?

Kansallisen riskikuvan tavoitteista ja ylläpidosta kerrotaan tarkemmin *Suomen ilmailun turvallisuusohjelma FASPin luvussa 2.6. (FASP versio 7.0 on julkaistu 10.12.2020)*. Pähkinänkuoressa se tarkoittaa Suomessa kaupallisen lentotoiminnan osalta sitä, että riskikuvatyössä pyrimme tunnistamaan **keskeiset kaupallisen lentotoiminnan uhat, myös ennakoiden tulevia muutoksia**. Sen jälkeen **arvioimme uhkiin liittyvän riskitason**. Lopputuloksena sekä viranomaisen että kaupallisen lentotoiminnan organisaatiot saavat **tietoa oman riskiperusteisen turvallisuustyönsä ja turvallisuutta parantavien toimenpiteidensä pohjaksi**. Keskeisten uhkien ja riskitason lisäksi saamme tietoa siitä, mitkä asiat Suomessa ovat hyvällä tasolla. Tämä on tärkeää, jotta voimme jatkaa hyvää **työtä vahvuuksien ylläpitämiseksi**. Työn tuloksia hyödynnetään päivittäisessä työssä. Vuositasolla tulokset vaikuttavat turvallisuussuunnitelman toimenpiteisiin.

Kaupallisen lentotoiminnan riskikuvatyötä tehdään yhteistyössä toimijoiden kanssa. Viimeisin AOC-toimijoiden (lentokoneet) riskipaja pidettiin etätilaisuutena 15.2.2022. Ole jatkossa mukana vaikuttamassa kansalliseen turvallisuustyöhön ja hyödynnä sen tuloksia omassa toiminnassasi. Alla on otettu esimerkkinä toimenpide SYS.007.2, *Muutoksenhallinta osana turvallisuudenhallintaa*.

FPAS-toimenpide SYS.007.2, Muutoksenhallinta osana turvallisuudenhallintaa

Ei EPAS-viitettä: Alla oleva toimenpide on määritelty kansallisesti tunnistettujen toimenpidetarpeiden pohjalta

Toimenpide:

Ilmailun organisaatioiden toimintaa kehitetään jatkuvasti. Traficomien suorittamassa toimijoiden SMS:n muutoksenhallintaprosessien (MoC) vaikuttavuuden ja tehokkuuden arvioinnissa on havaittu, että prosessi ei vielä kaikilta osin tehokkaasti tue muutoksesta aiheutuvien uhkien tunnistamista ja niihin liittyvää riskienhallintaa. Toimijoiden on varmistettava, että;

- organisaatiolla on asianmukainen muutoksenhaallintaprosessi, mukaan lukien tarvittava henkilöstön koulutus,
- organisaatio tunnistaa käsittelyä edellyttävät muutokset. Johto informoi muutoksista etukäteen, jotta ne ehditään käsitellä ja toteuttaa tarvittavat toimenpiteet ennen muutoksen toteuttamista,
- muutoksenhaallintamenettelyn suoriutumista auditoidaan sisäisesti osana SMS-järjestelmää,
- muutoksenhaallintamenettelyn suoriutuminen pystytään todentamaan

Traficom arvioi omassa valvonnassaan toimijoiden SMS-järjestelmän MoC-toiminnon ja sisäisen auditoinnin suoriutumista. Arvioinnissa otetaan huomioon myös se, miten organisaatio on tunnistanut ja käsitellyt erilaisten ajankohtaisten muutosten, kuten esimerkiksi pandemioiden tai conflict zone-tilanteiden aiheuttamat muutokset toimintaympäristössä ja organisaation toiminnassa niin tilanteiden aikana kuin niiden palautumisvaiheessa. Arvioinnissa kiinnitetään huomiota myös siihen, miten organisaatio on hyödyntänyt saatavissa olevaa tietoa tunnistetuista, tilanteiden aiheuttamista uhkista (ml. EASAn tuottama tieto ja Komission EASAn kanssa koordinoima Conflict Zone-informaatio), pyrkinyt itse tunnistamaan muutoksien potentiaalisia uhkia ja käsitellyt edellä kuvatut osana muutoksenhaallintaansa.

Toimenpiteen tavoite:

Varmistaa, että ilmailun toimijat toteuttavat MoC-prosessin oikea-aikaisesti ja kattavasti sekä tunnistavat omassa toiminnassaan ne muutokset, jotka vaativat MoC-prosessin aktivoimista.

Toteutuksen vastuutaho:

Ilmailun organisaatiot
Traficom

Aikataulu ja lopputuote

2019-2023

(Part-CAMO mukaisten organisaatioiden osalta toimenpiteitä edellytetään lopullisen Part-CAMO mukaisen toimiluvan myöntämisestä lähtien). Toimijoilla on hyvällä vaikuttavuudella toimiva muutoksenhaallintamenettely, jonka toimivuus on todennettavissa.

Toteutuksen tilanne

Toimenpide käynnissä. Havaintojen perusteella valvonnan painopisteenä ovat MoC-prosessin kuvaus, riskiarviota edellyttävien muutosten oikea-aikainen tunnistaminen, muutosprosessin edetessä tapahtuva riskienhallinta (tehtyjen riskiarvioiden päivittäminen) ja muutoksenhaallinnan kattava toteutus.

Mistä löytyy lisätietoa kaupallisen ilmakuljetuksen (AOC) toimijoille

Alla olevilta sivuilta löydät kaupalliseen lentotoimintaan liittyvää ohje- ja muuta materiaalia:

- Traficom sivuilta www.traficom.fi
 - [Lentoyhtiöille-sivut](#) sekä [Ilmailun ammattilaisille-sivut](#)
 - [Ilmailun pääsivu](#) (josta löydät myös Ajankohtaista koronasta- uutiset)
 - FASP-asiat sivulta [Suomen ilmailun turvallisuusohjelma, -suunnitelma ja suorituskykymittarit](#)
 - [Lentoturvallisuusilmoitussivut](#) (onnettomuudet, vaaratilanteet ja poikkeamat)
 - Suomen ilmailun turvallisuustilanne: [Liikennefakta-sivut](#)
 - [Ilmailun turvallisuustietoa kootusti](#)
 - [Turvallisuuskulttuuri SMS-työn osana – mitä se on?](#) Traficomin webinaari ilmailun organisaatioille ja ammattilaisille
 - [Turvallisuuskulttuuri ja muut kulttuuriset elementit ilmailun arjessa](#)
- EASAn sivuilta:
 - [EASAn turvallisuuden edistämisen \(safety promotion\) sivut](#)
 - EASAn [Air Operations-sivu](#)
- EASAn ajankohtaiset tiedotteet conflict zone-asioista ja muusta ohjeistuksesta
 - [Conflict Zone Information Bulletin \(CZIP's\)-sivu](#)
 - [European Information Sharing and Cooperation Platform on Conflict Zones-sivu](#)
 - [COVID-19-sivut](#)
- [Skybrary](#)

